

Hr.Ms. Zeeland

Reis van Helder naar Edinburgh.

Nautisch gedeelte.

25 Juli 1921 vertrok Hr. Ms. Zeeland ten 10 uur V.M. uit de haven van Helder met bestemming naar Edinburgh. De bemanning bestond uit 318 koppen, waaronder 15 adelborsten van het oudste studiejaar. Aan boord was; voor 3 weken victualie, 720 ton kolen, 40 ton drink- en 150 ton voedingwater.

De diepgang was vóór 60, midden 62 en achter 61 d.M.

Oorspronkelijk 63, later 42 slagen doende werd het lichtschip Haaks gepasseerd en daarop koers gesteld op het lichtschip

Zwartebank, dat ten 1 u. 20 m. H,W. gepasseerd werd, waarop de koers N. 300° O. (r.w.) werd. Er stond een Z.W.-lijke bries met een weinig zee; 26 Juli was het regenachtig met bewolkte lucht, later opklarend. Lieten adelborsten en kanonniers dien dag op V.M. en A.M. schieten met geweerschietinrichting op gierschijf, verkenden ten 7 u. 80 m. P.V. land (Flamborough Head) en hadden 's nachts peiling op lichten van den wal.

Den 27sten was de gelegenheid niet gunstig voor bestek, 's avonds werd opgeroepen door Abb's head met toplamp: „welk schip en waarheen”, waarop geantwoord werd; stoomden daarna binnen in de Firth of Forth, het begon te regenen, op H.W. en D.W. was het zicht slecht, een zich nabij het eiland May aanmeldende loods van Trinity house werd niet aan boord genomen, daar de bedoeling was de navigatie in eigen handen te houden.

Den 28sten Juli werd ten 6 uur D.W. tusschen de lichtboei van North Craig en die van Herwit en de uiteinden der palissadeering doorgestoomd en ter reede van Leith op en neer gehouden tot de loods aan boord kwam. Ten 7 u. 45 m. D.W. werd de Engelsche vlag gesalueerd met een saluut van 21 schoten, welk saluut volgens bericht van den consul werd beantwoord door de batterij van Edinburgh Castle; aan boord is van dat saluut echter niets gehoord.

Om 8 uur werd met behulp van den loods de haven binnengestoomd en gemeerd in het Imperial-dock.

Den 1sten Augustus werd ten 11 u. 10 m. ontmeerd en met behulp van een loods vertrokken uit het Imperial-dock; op bevel van den dokmeester werd echter weder vastgemaakt, daar een ander schip juist binnenkwam; bij de manoeuvre om ten tweedenmale te vertrekken werd het schip door den vrij stevig doorstaanden Z.W. bries naar den wal toegedrukt, terwijl B.B.'s achtertros van de boei slipte, waardoor het achterschip van Hr. Ms. Zeeland langs het aan de kade liggend stoomschip Rotterdam van Glasgow wreef.

Gemeend werd, dat aan dat stoomschip wellicht eenige averij was toegebracht met S.B.'s schroef daar intusschen een ander groot schip naar binnen kwam en dé sluizen moesten gesloten worden, praaide de dokmeester den loods harder vooruit te slaan, er werd naar buiten gestoomd en op de reede geankerd, waarna de officier van piket naar het stoomschip Rotterdam werd gezonden om te vragen, of er eenige averij was ontstaan, waarop geantwoord werd, dat alleen een weinig langs gewreven was tegen het berghout

Na afsluiten der rekeningen werd de consul, die aan boord was gekomen naar den wal gebracht, het anker gelicht, de stoomsloep werd geheschen en ten 4 uur A.M. door de Firth of Forth naar zee vertrokken met 63 slagen. Ten 8 uur E.W. werd geminderd tot 28 slagen en in koers N. 115° O. (r.w.) doorgelopen tot den 2en Augustus 8 uur V .M. waarop weder naar den

wal teruggekoerst werd. Het regende met Z.W.-wind, het zicht was niet slecht, de gelegenheid voor bestek ongunstig, later echter opklarend

Vierden den dag en liepen weder om den N.O. met bedoeling een schijfschietterrein op te zoeken.

3 Augustus werd alarm gehouden en op den A.M. de Noordzee-schijven gereed gemaakt.

4 Augustus stonden N.W. van de Doggersbank, er was zooveel Z.W.- tot N.-wind met zee opgekomen, dat schijfschieten onmogelijk was, waarom met Zuidelijken en Z.O.-lijken koers de Doggersbank en de plek met vele wrakken ten Z.W. daarvan gerond werd, teneinde voor den volgenden dag een schietterrein N.O. van het lichtschip Zwartebank op te zoeken.

5 Augustus bleek er te veel zee te staan tot schijfschieten, en werd langs het lichtschip van Zwartebank om de Zuid gekoerst, om dicht bij Engeland's kust een opper te zoeken; de Z.W.-lijke wind wakkerde echter voortdurend aan, er kwam meer zee op den A.M. werd een drijvende reddingboei opgepikt van het Duitse stoomschip Capri uit Hamburg.

Toen het lichtschip van Smith Knoll was bereikt, was er zooveel zee gekomen, dat gedraaid werd om de schijven met het opstoomen in zee niet te beschadigen en werd met N.O.-lijken koers voor de zee weggelopen. 6 Augustus stond er te veel zee voor schijfschieten, de schijven werden afgetuigd en voor instructie van officieren en adelborsten langs de Nederlandsche kust gevaren tot bij den uitersten van het Amelandsche gat, die bij O. bereikt werd; daarna werd weder met Westelijken koers teruggekoerst naar de lichtboei op de plaats van het lichtschip van Terschelling en vandaar naar lichtschip Haaks.

7 Augustus werd langs de Nederlandsche kust gevaren ter instructie en den 8sten Augustus op de D.W. ten 5 uur de haven van IJmuiden binnengelopen en aldaar gemeerd aan den toeristensteiger. De examen-commissie tot afnemen van het eind-examen der adelborsten, kwam ten 6 uur aan boord.

Trossen werden uitgebracht om het schip van lagerwal af te halen, doch dit was onmogelijk door de groote scheepvaart, welke noodzakelijk maakte, die trossen telkens los te gooien, waarom een sleepboot werd genomen en naar zee vertrokken. Op den A.M. ten 4 uur kwamen weder op de haven van IJmuiden en meerden aan den toeristensteiger.

9 Augustus werd na aan-boord-komst der examen-commissie met behulp van trossen op overwal ten 8 uur afgehaald en weder naar zee vertrokken, kwamen ten 2 u. 30 m. N.M. ter reede Helder en ankerden aldaar.

Gegevens van nautischen en strategischen aard der bezochte havens en reeden.

a. Hieromtrent valt niets bijzonders te melden, dan dat de getijseinen, aan de Westpier gegeven, betrekking hebben op den waterstand voor de Victoria-docks; in den toegang naar het Imperial doek stond echter belangrijk veel meer water; terwijl het getijsein 17 voet aangaf, stond er 27 voet in de sluis van laatstgenoemd dok en ruim water onder de kiel in de haveningang. De verbinding van de dokken met den wal wordt veel gestoord door in- en uitgaande schepen. De op de kaart voorkomende obstructions met doorgangen worden duidelijk aangegeven door op de uiterste zware stoelen aangebrachte hooge masten met lampen, die 's nachts verlicht worden.

b. De dokken, welke onder beheer staan van een particuliere maatschappij, zijn uitgerust met vele kranen, middelen tot herstellingen aan schepen en voorzien van groote opslagruimten, alsmede met kolentips, welke een wagonlading steenkolen tegelijk in het schip storten.

c. Kolen worden niet aangeschaft, doch waren te krijgen en niet duur, voeding- en drinkwater waren van goede kwaliteit, het brood uitstekend, de overige levensmiddelen van goede kwaliteit.

d. Na aankomst in het Imperial doek werd de officier van piket gezonden naar den waamemenden consul, die reeds had kennis gegeven van aankomst aan den generaal, commandant van het leger in Schotland en aan den burgemeester, den Lord provost, zoodat verdere kennisgave onnoodig was. De wnd. consul kwam 28 Juli ten 10 uur V.M. aan boord, ontving wegens het liggen in het dok echter geen saluut.

Den 29 Juli werden des voormiddags officieele bezoeken gebracht bij den Lord provost en den generaal Sir Francis Davis, wegens kantoorluiting werd den consul, die mij vergezelde bij bovenstaande bezoeken, geen contra-bezoek gebracht.

Des namiddags werd een kaartje van den generaal aan boord gebracht door diens aide-de-camp.

30 Juli werd na voorafgegaan verzoek mijnerzijds door mijzelf met 10 officieren en 11 adelborsten een bezoek gebracht aan de destroyer basis, nabij Rosyth en aan boord van het Engelsche slagschip Revenge, liggend in het drooge dok te Rosyth. Door den admiraal was bedankt voor een bezoek mijnerzijds wegens de vele aan een dergelijk bezoek verbonden moeilijkheden, waarom ook door mij bedankt werd voor een contra-bezoek namens den admiraal en van den wnd. commandant van het slagschip Revenge.

1 Augustus werd den consul, die de rekeningen aan boord had afgesloten, terwijl het schip uit de Imperial Docks naar de reede stoomde, bij vertrek van boord een saluut van 9 schoten gegeven. Door den consul werd mij 29 Juli een lunch in een der hotels aangeboden, waarna Edinburgh Castle werd bezichtigd en hij mij per auto de omgeving van Edinburgh liet zien.

Den 30 Juli werd den consul door mij een diner aangeboden, waarbij twee der officieren aanzaten; den 31 Juli werd door den consul aan mijzelf en twee der officieren een prachtige autotocht met lunch aangeboden door de Schotsche hooglanden, na afloop waarvan wij door de familie van den consul te zijnen huize ontvangen werden en aldaar soupeerden.

Oefeningen.

Op de heen- en weer-reis werden divisie-oefeningen gehouden, rollen gerepeteerd en geschoten met de geweerschietinrichting op de gierschijf door adelborsten en kanonniërs. Tijdens het verblijf te Edinburgh werd geoefend in roeien, het schip opgeknapt en waar noodig onderhouden.

Gezondheid.

De gezondheidstoestand was over het algemeen zeer gunstig.

Verschillende bijzonderheden.

Doordat beide schroeven tijdens manoeuvreeren in de haven van Helder en in het dok ook te Edinburgh hebben aangeslagen, is het wenschelijk, bij eerstvolgende dokking de schroeven na te zien en bij gebleken gebreken te herstellen. In de vaart zijn wat dit betreft geen bijzonderheden opgemerkt.

Tijdens mijn bezoek aan den generaal te Edinburgh werd door mij opgemerkt, dat in de plaatselijke couranten het bericht gestaan had, dat door Edinburgh Castle een saluut van 19 schoten was gegeven als antwoord op het saluut van het Nederlandsche oorlogsschip; de generaal, die tijdens het saluut afwezig was geweest, meende dat zulks een vergissing moest zijn, zou het onderzoeken en begon met zijne excuses te maken voor het geval dat zulks inderdaad waarheid was; daar het saluut niet door Hr. Ms. Zeeland gehoord was en de consul het aantal schoten niet geteld had, meende ik met de gemaakte excuses genoeg te moeten nemen. Iets naders dienaangaande werd niet meer vernomen in verband met de sluiting der bureaux gedurende den Zaterdagmiddag en daarop volgenden Zondag. Wegens ongunstige gelegenheid kon het voornemen, de adelborsten te laten vuren met de oefeningskanons van 3.7 c.M. uit het kanon van 15 c.M. op de Noordzeeschijven, niet ten uitvoer gebracht worden.

Bron: Jaarboek KM 1920, voor u gedigitaliseerd en geredigeerd door "ten Anker"